

Átadták a Magyar Teátrum díjakat

2019. december 17-én a Magyar Teátrumi Társaság által alapított, a színházi háttér- és kiszolgálószakmák megbecsülésének kifejezésére hivatott Magyar Teátrum díjakat tizedik alkalommal adták át a Fővárosi Nagycirkuszban.

Szücsborus János, Áts Zoltán, Szórádi Béla, Herczinger Ildikó, Szalai József, Szolga István (Tolnay Pál-életműdíj), Farkas István, Lázár Rita, Fóris Csaba, Felkai Eszter (balról jobbra)

„Álljunk meg egy pillanatra, és ebből a tapsból adjunk át nekik egy csokorra való, legyen ez az este az övék. Ez az este azokról szól, akik hosszú napokon, előadásokon keresztül segítik a fényben állókat a függöny mögött, fényel, hanggal, jelmezzel, kellékekkel, ügyeléssel, műszakkal” – mondta megnyitójában Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár, a díj alapítója. „A tizedik alkalommal átadott elismerésekkel neves művészek köszönik meg sikereiket a mögöttük állóknak. Kiemelte, hogy a színházi élet igazgatói, meghatározó személyiségei jöttek el ezen az estén a díjátadóra, a Fővárosi Nagycirkuszba. Van egy nap, amikor azok, akik a fényben állnak, azt üzenik a társadalomnak, hogy álljunk meg egy pillanatra, és nézzünk hátra, köszönjük meg ma azoknak, akik egész éven át azt segítették, hogy mi fogadhassuk a tapsot.”

Mint a díjátadó gálán Szabó László, a Magyar Teátrumi Társaság titkára elmondta: a szakmai szervezet 2010-ben alapította meg azt a díjat, amely több mint 80 színházi háttér- és kiszolgálószakma ezernél több képviselője közül választva ismeri el az azokat magas szinten művelő szakembereket. A Magyar Teátrum díjra való jelölés két, Állami Díjjal kitüntetett neves művész jelölése, illetve a szakembert foglalkoztató színház igazgatójának döntése alapján születik.

lélés két, Állami Díjjal kitüntetett neves művész jelölése, illetve a szakembert foglalkoztató színház igazgatójának döntése alapján születik.

Az aranyozott csapágygolyót formáló díjat megkaphatja bármely színházi háttérszakma művelője, aki munkájával, személyiségével, a magyar színházművészet iránti odaadásával rászolgált erre. A díj összegének felét a díjazott színháza állja, a másik felét színházszakmai cégek biztosítják. Az elmúlt évtizedben 63 ilyen díjat adtak át.

Díjat kaptak a legkiválóbbak, akik nélkül sohasem valósulhatna meg az előadások végén érzett katarzisz, a tapssal materializált színházi csoda. Ebben az esztendőben a szakmai zsűri hat háttér-dolgozónak ítélte oda az elismerést, akik nemcsak szakmailag, hanem színházszertetükben, munkájuk iránti alázatukban is példamutató képviselői hivatásuknak.

„Arany Csapágy díj 2019”

Elismerést kapott **Áts Zoltán**, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház fővilágosítója; **Farkas István**, a Kolibri Színház műszaki vezetője; **Lázár Rita**, az egri Gárdonyi Géza Színház rendezőasszisztense;

Szalai József, a kaposvári Csiky Gergely Színház szcenikai és műszaki igazgatója; **Szórádi Béla**, a Soproni Petőfi Színház főkellékese és **Szücsborus János**, a Madách Színház főmérnöke. Nemzetiségi különdíjban részesült **Herczinger Ildikó**, a Magyarországi Német Színház közönség-szervezője; határon túli különdíjban **Fóris Csaba**, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház világozója.

Idén másodszor került átadásra a *Magyar Teátrum Életműdíj*, amelyet 2019-ben **Felkai Eszter** színművésznak, a Békéscsabai Jókai Színház örökös tagjának ítéltek oda.

A Magyar Teátrum Díjak anyagi támogatói a színháztechnikai vállalkozások. A 2019. évi díjakat az Animatív, az Interton Group, a Jelmez-Art, a Lysis-Projekt, Luminis, a Pelyhe, a Színpad- és Emelőgéptechnika, valamint a Zaj Rendszerház támogatták.

Minden díjazottnak ezúton is gratulálunk!

Szűcsborus János

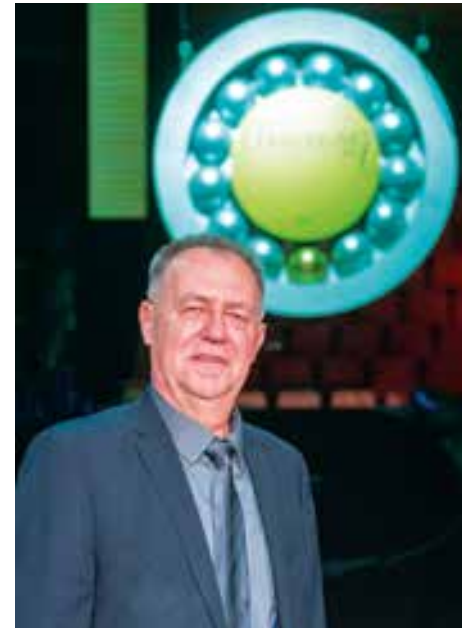
főmérnök, Madách Színház

A Szegedi Nemzeti Színházban kezdte pályáját, 1986-tól 1992-ig a Szegedi Szabadtéri Játékok, majd a kőszínházzal közös intézmény főmérnöke. 1999 óta a Madách Színház főmérnöke. Kiváló műszaki és színházi szakember, kitűnően irányítja a színház műszaki, színpadtechnikai munkáját, tevékenységével alapvetően meghatározza az előadások gördülékeny lebonyolítását. Színháztechnikai szakértőként is dolgozik.

„A Madách Színház minden egyes négyzetcentiméterét ismeri. Kiemelkedő scenikai, színpadtechnikai tudása, az előadások megvalósulását támogató javaslatai, ötletei biztos alapot jelente-

nek színházunk sikeres működésében. Jól ismeri a legfrissebb technikai újításokat is, azok bevezetésében, alkalmazásában is tevékenyen részt vállal” – méltatta munkáját Szirtes Tamás Kossuth- és Jászai Mari-díjas rendező, a Madách Színház igazgatója.

Szűcsborus János 2011–2017 között a Magyar Színháztechnikai Szövetség elnöke volt, megválasztásakor „Színházat csak együtt lehet csinálni” címmel a SZÍNPAD 2011. decemberi számában megjelent interjúban részletesen beszámol pályafutásáról.

Szalai József

scenikai és műszaki igazgató
Kaposvári Csiky Gergely Színház

Beszélgetőpartnerem Szalai József, a 2019. évi Magyar Teátrum díj egyik kitüntetettje.

Mióta dolgozik a kaposvári színházban?

1976 áprilisában színpadi díszletezőként kezdtem itt dolgozni. Ez volt az első és máig egyetlen munkahelyem. Kaposvár környékén élek, és azt mondhatom, hogy a színház a második otthonom. 1978-ban kineveztek színpadmester-helyettesnek, 1981-től közel húsz évig színpadmesterként tevékenykedtem. 1998-ban lettem megbízott műszaki vezető, majd 2001-ben műszaki vezető, egészen 2015-ig, amikor kineveztek a színház scenikai igazgatójának.

Milyen feladatok tartoznak a munkakörébe?

Minden, ami a színpadtechnikával, díszletgyártással, színpadi gépészettel és az ezeket működtető munkatársakkal, az előadások műszaki háttérének biztosításával kapcsolatos. Az előadásokhoz tervezett díszletek műszaki megoldásainak kialakítása és színpadra állítása, a mobil díszletek leg egyszerűbb technikai megoldásának kialakítása úgy, hogy könnyen, gyorsan szerelhetők, szállítha-

tók legyenek, de a tervező és a rendező elképzelései szerinti látványt nyújtják, és gazdaságosan kivitelezhetők legyenek. Ezeknek a munkáknak a pályázati kiírása és a gyártás koordinálása is az én feladatom. Kaposváron csak 1998-ig volt a színháznak önálló díszletgyártó műhelye, utána vállalkozásban, a színházzal kötött szerződés alapján működött tovább 2006-ig, amikor a gyártás megszűnt. Azóta pályáztatjuk az előadások díszleteinek, berendezéseinek gyártását. A gyártás során folyamatosan egyeztetek a kivitelezőkkel, hogy az elkészült díszlet a színpadra állítás után megfelelően a tervezői és rendezői igényeknek.

Hány bemutatója van a színháznak egy évadban?

Általában 6 nagyszínpadi, 2-3 „Pöttöm” előadás és 4-5 kamaraszínpadi bemutatónk van. A rekonstrukció előtt két játszóhely volt: a nagy színpad és a stúdió. Most a felújított épületben három játszóhely lett, a színházterem 420 fős, a kamaraszínház 120-130 fős, a stúdiószínpad 60-70 néző befogadására alkalmas. Ez utóbbi termek egyben tehermentesítik is a nagyszínpadot. Úgy lettek kialakítva, hogy a nagyszínpadi előadások díszletjelzéseit ezeken a helyeken is méretarányosan lehet jelölni. Így mindegyik teremben lehet minden előadásból

próbát tartani. Ezt az igényt már a tervezés során megfogalmaztuk.

Mennyire lehetett a felújítás során a tervezésbe és a kivitelezésbe beleszólni? Mennyire vették figyelembe a felhasználók véleményét, kéréseit?

A színház-rekonstrukció tervezését az Arker tervezőiroda végezte. Először L. Balogh Krisztina volt a vezető tervező, majd ezt a munkát 2016-tól Halas

Iván folytatta a színház átadásáig. Ők és munkatársaik mindenben partnereink voltak, igyekeztek teljesíteni a színháznak az épület és a műszaki kialakítás iránti igényeit. Ezek alapján folyt a tervezés. Azt mondhatom, hogy jól működött a kapcsolat a színház és a tervezők között. 2016-tól folyamatosan voltak egyeztetések a generálkivitelezővel, 2017-től pedig rendszeres kooperációs megbeszélések zajlottak a tervezéssel és a kivitelezéssel kapcsolatban, ezeken mindig részt vettem, a három év alatt történt összesen 109 kooperációs megbeszélés közül talán 2-3 volt, amin nem tudtam ott lenni. A találkozók elmondhattam, mit szeretne a színház, milyen műszaki igényeink vannak, és ezeknek a kivitelezését nagyrészt meg is valósították.

A munkálatok alatt hol tartotta előadásait a színház?

Az épületet 2017. január 5-én adtuk át a generálkivitelezőnek, de az előadásainkat már 2016 novemberétől a kaposvári Agorában tartottuk. Itt kisebb méretű a színpad, ezért megnagyobbítottuk, technikai berendezéseket szereltünk fel. A nézőteret is a színház igényeihez alakítottuk, és létrehoztunk egy stúdiótermet. Így az átépítés alatt – 2016 novemberétől 2019 novemberéig – két helyszínen tudtunk folyamatosan előadásokat tartani. Az Agorában tulajdonképpen társbérletben voltunk az ott működő művészeti iskolával, a Somogy Táncegyüttessel és más civil egyesületekkel. Esetenként nehéz volt összeegyeztetni a különböző programokat. Főleg a színházi próbákat tudtuk nehezen beilleszteni az ott folyó más munkákba, ennek ellenére viszonylag zökkenőmentesen telt el a három év. A 2019/2020-as évadban az Agorába már nem tűztünk műsorra új bemutatókat, az előadások mellett csak olyan darabok próbái folytak, amelyekkel a visszaköltözés után a felújított épületben kezdhettük az évadot. Néhány előadást áthoztunk az Agorában játszottak közül, így biztosítottuk a folyamatos működést.

Mekkora méretű volt és mi mindenre terjedt ki a felújítás?

A tervezői és kivitelezői koncepció az volt, hogy a műemléki épületrészt eredeti formájában állítsák helyre. Az épület alá még egy szintet építettek, amellyel egy új főbejárat lett. Amit az elmúlt 110 év alatt, a különböző átalakítások során hozzátoldottak, azt most mind elbontották, és a műemlék épület mögött egy új önálló kiszolgáló épületrész készült. Ebben kapott helyet a kamaraszínház és a stúdiószínház is. A műemlék épületben a felújított színházterem teljesen új műszaki berendezéseket

kapott. Látványban elvállik a régi és az új épület – ez csak oldalról látszik, szemből nem –, de belül szerves egységet alkot. Megújult a teljes színpadtechnika. Eddig szinte minden berendezésünk kézzel, emberi erővel működött. Forgószínpadot csak a színpadra telepítéssel tudtuk beszerezni. Most a fő színpadon dobforgószínpad készült. A zenekari árok gépi süllyesztővel variálható lett. Teljesen megújult a felsőgépészet, számítógép vezérlésű gépi húzókkal. Tulajdonképpen a teljes színpadi rendszer számítógép vezérlésű lett. A hátsó színpad mögött lett kialakítva a díszletraktár, itt tudjuk tárolni 4-5 műsoron levő produkció díszleteit. A többi díszlet, bútor és kellék részére egy 800 m² területű külső raktárépületet bérelünk. A nagyszínpad hátsó színpadát és ugyanígy a stúdiószínház termét két felnyitható híd köti össze a díszletraktárral, így akár 6-7 méteres díszletelemeket is ki lehet gurítani a raktárba.

A kamaraszínházban gördülő forgószínpadot építettünk, így a forgószínpadra készült díszletek áttelepíthetők. Mobil nézőteret szereltek be, amely igény szerint könnyen átalakítható. Teljesen új berendezésekkel készült el a nagyszínház világítás- és hangtechnikája, a régi hang- és világítástechnikai eszközöket a stúdiószínházban tudjuk használni.

Most hogy folytatódik a munka?

Az első bemutató a névadónk, Csiky Gergely *Buborékok* című műve volt. Ezt még az Agorában próbáltuk, így a főpróbahét után tudtuk bemutatni. Azóta folyamatosan tanuljuk az épületet, a színpadi berendezések használatát. Most próbálgatjuk az új technika adta lehetőségeket. A díszlettervezőknek is meg kell ismerniük, melyik berendezéssel milyen hatásokat lehet elérni. Velük közösen alakítjuk ki a színpadképet, kihasználva az új színi lehetőségeinket.

Ezeket a feladatokat milyen létszámú műszaki gárda végzi?

A közvetlen vezetésem alá a színpadi terek munkatársai tartoznak. A világosítók öten, a hangtechnikusok hárman vannak, az összevont kellék- és bútorár ötfős. Hárman dolgoznak a fodrásztárban, a színpadi díszletelezők állandó stábjá 10-12 fő, de esetenként alkalmazunk külsős munkatársakat is. Két videotechnikusunk van. Az öltöztetőtár létszáma öt fő, és van egy hat fővel működő varrodánk is. Ez a létszám szolgál ki átlagosan napi három próbát és két, illetve sok esetben három előadást is. A munkánkra jellemző a napi 4-5 különböző program kiszolgálása. Minden tárnak vannak szakképzett dolgozói, néhányan most is járnak

továbbképzésre. A tárvezetők több éve itt dolgozó szakemberek, de a műszaki munkatársaink is hosszú ideje együtt dolgozó, jó csapatot alkotnak. A rekonstrukció előtt a színpadi feladatok mellett az épület fenntartásával és működtetésével kapcsolatos feladatok is a műszaki vezetőhöz tartoztak, de 2018-tól az épületnek önálló üzemeltetési igazgatója van. Ha egy díszlet megsérül, vagy valamilyen elektromos berendezés elromlik, a szakképzett munkatársak végzik el a kisebb javítási munkákat. Két kis műhelyünk van a színház mellett, egy külön épületben, ahol kisebb lakatos-, asztalos- vagy festési munkákat tudunk ellátni. A nagyobb javítási, felújítási munkákat szakműhelyekben végeztetjük. A külső raktárunkban 25-30 előadás díszleteit, kellékeit, bútorait tároljuk. Ha egy előadás végleg lekerül a repertoárról, a díszleteit, kellékeit, bútorait lehetőség szerint újrahasznosítjuk, vagy szétszereljük és értékesítjük. Az újonnan készülő produkciók anyagainak beszerzése is az én feladataim közé tartozik.

Mindezeknek a feladatoknak magas színvonalú elvégzéséért kapta az elismeréseket?

A tavalyi év vége számomra különlegesen alakult. Novemberben, a színház átadásának ünnepségén Szita Károly polgármester úr *Németh István Emlékéremmel* tüntetett ki, majd két nap múlva a *Csiky Gergely Színház Örökös tagja* megtisztelő címet vehettem át Dr. Fülöp Péter ügyvezetőtől és Olt Tamás művészeti igazgatótól. Decemberben pedig megkaptam a Magyar Teátrum Díjat. Ezt a díjat a kaposvári színház műszaki dolgozói közül már az elmúlt években Kiss István főkellékes és Memlaur Imre fővilágosító is megkapta. Külön öröm volt számomra, hogy a díjat Barna Jánostól, a Színpad- és Emelőgéptechnika Kft. ügyvezető igazgatójától vehettem át: vele együtt dolgoztunk a színházunk felújítása során.

Köszönöm a beszélgetést, a kapott elismeréséhez az újság munkatársai és a magam nevében is gratulálok, további munkájához jó egészséget és sok sikert kívánok!

Kárpáti Imre

Bemutatjuk Szórádi Bélát

a Soproni Petőfi Színház Magyar Teátrum díjas főkellékesét

Amikor **Szórádi Béla** átvette a Magyar Teátrum díjat, **Kovács Ferenc**, a Soproni Petőfi Színház műszaki vezetője, fővilágosítója – aki 2016-ban kapta meg ezt az elismerést – is ott állt a színpadon. Ő így jellemezte kollégáját:

„**Szórádi Béla** kiváló szakember, munkáját nagy odaadással, fáradságot nem ismerve végzi. Mesterember lévén azonnal átlátja és megoldja a legnehezebb feladatokat is. Kelléktárvezetőként profi szinten ismeri a közel sem egyszerű színházi terület minden csínját-bínját. Felettese, kollégái mindig számíthatnak rá. Minden új bemutató színpadra állításában oroszlánrészt vállal, saját munkakörének feladatain túl segítséget nyújt szinte minden területen. Több mint egy évtizedes színházi tapasztalattal rendelkezik, melyet szívesen oszt meg fiatalabb kollégáival. Nagy empátiával szemléli és kezeli nehézségekkel, problémákkal küzdő munkatársait. Számára az ember a fontos, aki nap mint nap ugyanazért dolgozik, mint ő: a színházért, a hiteles és jó előadásért. Személyiségét, színházi munkához való hozzáállását példaként szemlélhetik kortársai és a jövő generációja is.

– Béla bácsi, Béla úr – így ismerik őt a soproni színházban. Böles, nyugalmat árasztó lény, felelősséget sugárzó tekintete, kreativitása, kéz ügyessége, kifogyhatatlan ötlettára előadásokat határoz meg. Mert a kellék, egy tárgy ugyanúgy része a színháznak, mint a színész, aki azt használja. Hiszen, ha egy puska felkerül a színpadra, annak előbb-utóbb el kell sülnie. Akkor, amikor a rendező mondja.”

Nézőtérrel jobb az előadást látni, a háttérben dolgozni kihívás és felelősség – mondta **Szórádi Béla**, aki 2010 októberében szinte szó szerint a nézőtérrel került a kulisszák mögé. Hosszú ideig feleségével együtt bérlete volt a színházban. „Amikor a teátrum díszítőt és kellékest keresett, gondoltam egy nagyot, úgy döntöttem, a vállalkozói munkát abbahagyom, jelentkeztem kellékesnek.

Nem tudtam, miről szól ez a munka. Simon Andrea – az akkori rendezőasszisztens, ügyelő – sokat segített abban, hogy eligazodjam a kellékes világában. Eleinte fényképeket készítettem a tárgyokról, lajstromoztam azokat. Jegyeztem, hogy a rendezői jobb és bal oldalra milyen kellékek kerüljenek be, mikor, milyen helyzetekben.

Ha nem volt olyan tárgy a raktárban, amit kértek, akkor pedig elindultam beszerezni, vagy elkészítettem azt. Egy hét után már bedobtak a produkeiók sűrűjébe. *A Nem tudok élni nélküled* című musicalt kellékezhettem először, és egy kisebb hibától eltekintve biztonságosan teljesítettem a feladatot.

Szeretem a színház világát, a színészeket, az előadásokat. Ahogy ez a közeg hatni képes az emberekre, tanít, nevel, ízlést formál, gondolkodtat, értéket teremt és közvetít a játék varázslatával. A kellékezés nem is munka – szolgálat, csapatmunka és természetesen igazi szakmai kihívás. Mindent elkövetünk, hogy a lehetetlen is teljesüljön a háttérben. Mert mindenre található megoldás. Szeretek barkácsolni. Ha szüksé-

ges, műanyagból készítek „ételeket” a színpadra. Az *Aida* előadáshoz szíjakkól fontam korbácsot.

Az egyik legemlékezetesebb ilyen feladat az volt, hogy a *Macbeth* című előadásban Pataki András rendezői kérésének megfelelően a főszeplő Ács Tamás elé egyik monológja közben két tör hulljon le az égből, és mindegyik álljon bele a színpadba. Akárhogy próbálkoztunk a bajonett késekkel, azok a zsinórpadlásból ejtve gyakran elpattantak a deszkáról. Majd kísérleteztünk dobókésekkel, ezek végére nehezekeket erősítve, de így sem értük el a kellő eredményt. Már majdnem lemondtak erről a hatáselemlről, amikor gondoltam egy nagyot, a főpróba előtt vettem két bergmann-csővet. Bilinccsel odarögzítettk a felső oszlophoz, a csöveken – mint vezető pályákon – keresztül estek le a török, s álltak bele nyílegyenesen, nagy erővel a deszkákba. Negyvenszer dobtam le a töröket, mindig sikerült a mutatvány. Egy pattant ki csak a talajból, azért, mert véletlenül egy lefúrt csavar fején landolt.

Álmomban sem gondoltam volna, hogy a magyar színjátszás legnagyobb színészei köszönnek majd nekem egyszer a kulisszák mögött úgy: *Jó napot, Béla úr!* Otthon egy nagy fadobozba gyűjtöm az évek során felhalmozott premierajándékokat. Néha kinyitom, és a sok emlékezetes előadásra gondolok. Jó érzéssel tölt el, hogy ezeknek mind részese lehettem.”

Lejegyezte:
Kárpáti Imre

AXCOR BEAM 300

AXCOR SPOT 300

AXCOR WASH 300

CLAYPAKY
AN OFFICIAL BUSINESS

